

J.nr. 23-11-000029
Ref.: EDPEMA
Den 6. december 2023

Notat om hørings svar fra ekstern høring over udkast til bekendtgørelse om tilskud til miljø- og klimavenligt græs for 2024

Udkast af bekendtgørelse om tilskud til miljø- og klimavenligt græs har været i ekstern høring med høringsfrist den 31. oktober 2023. Dette notat omhandler hørings svar, der ikke stammer fra ministerier eller myndigheder under ministerierne.

Der er modtaget hørings svar fra:

1. Landbrug og Fødevarer
2. Københavns Universitet

1. Landbrug og Fødevarer

1.1. Generelt

Ordningen er en vigtig brik i sikringen af, at kvægsektoren bliver kompenseret for udjævningen af betalingsrettighedernes værdi. Landbrug & Fødevarer har derfor efterspurgt data for, hvem der har søgt tilskud under ordningen i 2023 – herunder hvor stor en andel af tilskuddet, der går til mælkeproducenter. Som Landbrug & Fødevarer tidligere har påpeget, mener vi, at ordningen ikke sikrer tilstrækkelig kompensation for særligt de intensive mælkeproducenter.

Landbrug & Fødevarer henviser til det hørings svar, der blev sendt til ordningen for 2023 den 12. januar 2023, der indeholder en række konkrete forslag til, hvordan kompensationen for mælkeproducenterne kan øges yderligere. På det helt overordnede plan havde Landbrug & Fødevarer blandt andet hellere set, at der blev givet et generelt tilskud til alle græsarealer frem for at give støtte til, at græsarealerne ligger længere.

Giver ikke anledning til ændringer

Der henvises til Landbrugsstyrelsens svar i samlet notat om hørings svar fra offentlig høring af miljøvurdering over forslag til den danske CAP-plan 2023-27:

”Landbrugsstyrelsen oplyser, at formålet med eco-schemet [bio-ordningen] for miljø og klimavenligt græs er at yde tilskud til en forlængelse af omdriftstiden for græsarealer, hvor græs udgør hovedafgrøden, og som ligger længere tid end den almindelige gennemsnitlige driftspraksis for omdriftsarealer.

Derfor stiller ordningen krav om, at græsarealer skal have ligget som hovedafgrøde uden pløjning i to år forud for støtteåret, hvilket der er grundlag for at kompensere. Landbrugsstyrelsen oplyser, at en generel støtte for alle græsarealer ikke vil kunne forenes med en ny arealreguleringsmodel, der stiller krav om mere græs i sædskiftet. En

<p>Supplerende skal også nævnes ønskerne om, at kløver og lucerne i renbestand kan indgå i ordningen, og at alle afgrødekoder for efterårsudlagt græs med dæksæd kan tælle med som år 1. Dvs. at afgrødekode 706-711 med kode 236 og 237 tilføjes i bilag 2. Den største tekniske udfordring med den praktiske gennemførelse af ordningen i 2023 opstod, da det viste sig, at det kort, der angiver hvilke arealer, der er berettigede til støtte under ordningen, var fejlbehæftet. Det er derfor meget vigtigt, at det sikres, at kortet er korrekt ved ansøgningsrundens start i 2024. Derudover er det nødvendigt, at der etableres en procedure for, hvordan det er muligt at melde rettelser ind til kortet.</p>	<p>generel støtte til græs vil desuden kunne blive betragtet som en koblet støtte.”</p> <p>Der er ikke foreneligt med EU-reglerne at yde koblet støtte under bio-ordninger.</p> <p>Korttemaet ”Miljø- og klimavenligt græs” anvendes som en del af en retlig regulering, og derfor er kortet retligt normerende, dvs. kortet anvendes med retlig autoritet, der viser, hvor bestemte restriktioner er gældende. Dette indebærer rent praktisk, at et sådant kort skal medtages i de bekendtgørelser, hvor de er en del af administrationsgrundlaget. I stedet for at kundgøre tusindvis af sider med kort på www.retsinformation.dk, kundgøres styrelsens kort i stedet på kortportalen www.kort.lbst.dk, som så juridisk set alene fungerer som et bilag til diverse bekendtgørelser om tilskud udstedt af Landbrugsstyrelsen.</p>
<p>1.2. § 3 – vigtigt at ændring i formulering ikke medfører realitetsændring Formuleringen af § 3 er ændret så følgende sætning er udeladt sammenlignet med den gældende bekendtgørelse for 2023: ”... eller senere bestemmelser, der måtte afløse de nævnte bestemmelser.” Bestemmelsen i § 3 henviser til, at det er regler og frister i ansøgningsbekendtgørelsen, der er gældende for denne bioordning. Eftersom frister i ansøgningsbekendtgørelsen kan blive ændret i løbet af ansøgningsrunden – fx hvis der bliver behov for en udskydelse af ansøgningsfristen – er det vigtigt, at disse ændringer også slår i gennem i forhold til denne ordning. Landbrug & Fødevarer er derfor bekymret for, at fjernelsen af ovennævnte formulering vil medføre, at fristændringer i ansøgningsbekendtgørelsen ikke får virkning for fristerne i denne ordning. Derfor ønsker Landbrug & Fødevarer, at sætningen genindføres, medmindre Landbrugsstyrelsen kan bekræfte, at fjernelsen af sætningen ikke medfører en realitetsændring.</p>	<p><i>Giver ikke anledning til ændringer i bekendtgørelsen.</i></p> <p>Landbrugsstyrelsen kan bekræfte, at ændringen ikke medfører en realitetsændring.</p> <p>Ændringen foretages af to årsager: For det første vil bekendtgørelse om ansøgninger m.v. for landbrugere i Tast selv fra 2024 ikke være ”bundet” til et ansøgningsår, hvilket var tilfældet i 2023.</p> <p>For det andet har Landbrugsstyrelsen vurderet, at den nye henvisning automatisk inkluderer eventuelle ændringer af bekendtgørelse om ansøgninger m.v. i Tast selv. Dermed vil udsættelse af frister m.v. automatisk gælde for miljø- og klimavenligt græs.</p> <p>Landbrugsstyrelsen vil fortsat være opmærksom på at sikre, at ændringer af fristerne vil gælde for denne ordning.</p>

<p>1.3. § 4 – registrerede § 3 arealer Registrering af arealer på § 3-kortlaget på Danmarks miljøportal er alene en vejledende registrering. Helt overordnet bør dette kortlag derfor ikke anvendes i tilskudsordninger, da man derved udelukker arealer for at modtage tilskud, selv om arealerne er berettiget til det - på baggrund af en forkert registrering som §3-areal.</p>	<p><i>Giver ikke anledning til ændringer.</i></p> <p>På § 3-arealer må der ikke foretages omlægning eller særskilt jordbehandling, jordforbedring, såning eller plantning, jf. naturbeskyttelsesloven. EU-retten tillader ikke, at styrelsen yder tilskud til forpligtelser, som landbrugere i forvejen skal opfylde.</p> <p>Da vi har ikke har andre kort at administrere efter end det vejledende § 3-kort, har vi valgt at bruge kortet og gøre det til et retligt normerende kort for at sikre en effektiv tilskudsadministration.</p> <p>Ansøger har mulighed for at kontakte kommunen ved eventuelle fejl i § 3-kortet, således at arealet på sigt kan indgå i ordningen.</p>
<p>1.4. § 5, pkt. 1 og § 2, pkt. 5 – definition af jordbearbejdning – vigtigt at formulering ikke udelukker forbedring af plantedækket</p> <p>Det fremgår generelt, at der ikke må ske jordbearbejdning 2 år forud for ansøgningsåret og i ansøgningsåret. Jordbearbejdning defineres i § 2, punkt 7, som enhver form for bearbejdning af jorden, som kan foretages i forbindelse med jordbrugsmæssig anvendelse af jorden, herunder pløjning og harvning. I vejledningsteksten for 2023 er det uddybet i faktaboksen på side 11, at for eksempel græsmarksharvning og eftersåning med skiveskær er tilladt. Det er vigtigt, at bekendtgørelsesteksten ikke sætter begrænsninger for at anvende de muligheder, der er beskrevet i vejledningen, da det er vigtigt for ansøgeren at have disse handlemuligheder for at forbedre plantedækket. Derfor foreslår Landbrug & Fødevarer, at det endnu en gang tjekkes, om der er behov for at justere bekendtgørelsesteksten, så det præciseres at visse aktiviteter kan være tilladt.</p>	<p><i>Giver ikke anledning til ændringer.</i></p> <p>Landbrugsstyrelsen fast holder i definitionen af jordbearbejdning, som svarer til den definition, som også bliver brugt i plantedækkebekendtgørelsen.</p> <p>Af ”vejledning om tilskud til miljø- og klimavenligt græs” vil det i lighed med 2023 fremgå, at Landbrugsstyrelsen tillader græsmarksharvning, der er en overfladisk behandling af plantedækket, med en græsmarksharve, som fjerner visent græs og fremmer plantevæksten. Dette tillades undtagelsesvist og så længe, at der ikke sker varig skade på plantedækket.</p> <p>Det vil ligeledes fremgå af vejledningen, at landbrugerne i tilfælde af skader, f.eks. efter udvintring eller tørke, må strigle og efterså med græs med brug af skiveskær på berørte dele af marken. Det må dog ikke ske ved at pløje, harve eller jordbehandle på andre måder, der varigt ødelægger det eksisterende plantedække.</p>
<p>1.5. §5, pkt. 2 og Bilag 1 – ønske til flere afgrødekoder</p>	<p><i>Giver ikke anledning til ændringer.</i></p>

<p>Landbrug & Fødevarer foreslår, at det bliver muligt at søge denne ordning på arealer, hvor tilsagn om pleje af græs- og naturarealer ophører og ikke kan gentegnes. Det vil kræve, at afgrødekode 254 og 247 tilføjes listen i bekendtgørelsens bilag 1. Ved tilføjelse af disse afgrødekoder, kan landmanden, efter ophør af tilsagnsperioden, fastholde arealerne som græsarealer og søge tilskud til denne fastholdelse.</p>	<p>Ordringen har fokus på græsmarker, hvor der opnås en miljø- og klimaeffekt ved at yde tilskud, når arealernes omdriftstid forlænges udover to år. Derfor er græsarealer udelukket, hvor ordningens adgangskriterier eller forpligtelser i forvejen er opfyldt i kraft af andre støtteordninger eller anden regulering.</p>
<p>1.6. §7 pkt. 2 – mulighed for nedvisning af plantedække i efteråret Det bør være muligt at søge denne ordning, selvom plantedækket nedvisnes i løbet af efteråret 2024. Den væsentligste støttebetingelse er, at arealet ikke pløjes i kalenderåret. Nedvisning om efteråret er ikke til hinder for at der vil være plantedække i resten året, men det vil være gult eller brunt - lidt tilsvarende hvis marken blev udsat for hård frost.</p>	<p><i>Giver ikke anledning til ændringer.</i></p> <p>Der ydes tilskud til at forlænge omdriftstiden til tre eller flere år. Den gennemsnitlige alder for en græsmark uden omlægning er i 2019 2,91 år. Ordningens forpligtelser og tilskud gælder hele 2023, ligesom ordningens effekter bygger på, at arealet opretholdes med plantedække af græs uden jordbearbejdning hele året.</p>
<p>1.7. §8, stk. 3 – undgå tilskudsreduktion ved overansøgning I bekendtgørelsens udkast til § 8 stk. 3 er der ikke sat nogen retningslinjer for den maksimale reduktion i støttesatsen per hektar, hvis der kommer en overansøgning på ordningen. Landbrug & Fødevarer mener, der skal fastsættes en minimumssats, så det sikres, at støttesatsen ikke kan blive lavere end 10 pct. under den i § 10 stk. 1 fastsatte støttesats. Allerhelst skal støttesatsen i stk. 1 som minimum udbetales til ansøgerne. Dette er vigtigt for at sikre ordningens forudsigelighed. Det er den forventede støttesats, der afgør, om landmanden vil søge ordningen. Særligt for denne ordning (og for ordningen til varieret planteproduktion) er det vigtigt at sikre, at den kompenserende effekt for udjævningen af betalingsrettighedernes værdi ikke udvandes. Derfor bør det til enhver tid prioriteres, at der allokeres ekstra midler til denne ordning, hvis der viser sig at være overansøgning til ordningen.</p>	<p><i>Giver ikke anledning til ændringer.</i></p> <p>Det er ikke muligt at fastsætte en minimumssats for ordningen ud fra de retningslinjer for håndtering af over- og underansøgning, der er fastlagt i godkendt CAP-plan:</p> <p>”Der forudses en variation i forhold til planlagte enhedsbeløb på maksimalt ti pct. med henblik på at opnå den nødvendige fleksibilitet i forbindelse med håndtering af over- eller underansøgning af eco-schemes.</p> <p>I tilfælde af overansøgning på ordningen planlægges alle ansøgninger så vidt muligt imødekommet til det planlagte enhedsbeløb. Hvis der ikke er tilstrækkelige midler afsat under ordningen, vil der blive overført midler fra andre eco-schemes opstået ved underansøgning. Hvis dette ikke er tilstrækkeligt til at neutralisere effekten af overansøgning overføres midler fra basisindkomststøtten (grundbetaling) inden for den angivne variation. Hvis dette heller ikke neutraliserer effekten af overansøgningen reduceres det planlagte enhedsbeløb for ordningen inden for den angivne maksimale variation på ti pct. Hvis</p>

	<p>dette ikke er tilstrækkeligt til finansiering af de modtagne ansøgninger til det planlagte enhedsbeløb, tilføres ordningen midler ved at reducere det udbetalte enhedsbeløb for andre eco-schemes hen imod minimumsværdien for enhedsbeløbet. Hvis dette ikke er tilstrækkeligt til finansiering af ordningen, vil det udbetalte enhedsbeløb, efter overførsel af ikke anvendte midler fra ordningerne for koblet støtte, blive reduceret til et beløb mindre end det planlagte minimumsenhedsbeløb for derved at sikre, at det samlede beløb udbetalt for ordninger under direkte betalinger for kalenderåret ikke overstiger årets finansielle tildeling til direkte betalinger.”</p>
<p>1.8. § 13 stk. 2 – besvarelse af skriftlige partshøringer Landbrug & Fødevarer ønsker, at det også bliver muligt at besvare skriftlige partshøringer ved fremsendelse af mail til Landbrugsstyrelsen.</p>	<p><i>Giver ikke anledning til ændringer.</i></p> <p>Landbrugsstyrelsens praksis er at behandle høringssvar, også når de modtages via mail.</p>

2. Københavns Universitet

<p>2.1. Vi arbejder i øjeblikket på GUDP-projektet ”Græs til Grøn Protein Produktion – virkemiddel til beskyttelse af grundvand og overfladevand” (Græs4Vand), hvor vi undersøger potentialet i at udnytte omlægningen af marker til kløvergræs til bioraffinering til at forbedre vandmiljøet. Herunder ser vi også på incitamenter for den enkelte landmand til at levere kløvergræs til et sådant anlæg. Bioordningen ”miljø og klimavenligt græs” er en oplagt mulighed for landmænd, der vil levere kløvergræs til bioraffinering. De første beregninger i GUDP-projektet viser herudover, at omlægningen af marker til kløvergræs til bioraffinering kan bidrage væsentligt mere til forbedring af vandmiljøet, hvis omlægningen finder sted i f.eks. sårbare indvindingsoplande eller kystoplande med højt indsatsbehov og lav retention. Er det overvejet om bioordningen ”miljø og klimavenligt græs” kunne bidrage yderligere til formindsket belastning af vandmiljøet gennem en målretning mod sårbare arealer - eksempelvis gennem at give ekstra tilskud på marker, der</p>	<p><i>Giver ikke anledning til ændringer.</i></p> <p>Landbrugsstyrelsen tager forslaget fra Københavns Universitet til efterretning til 2025, men det vil ikke være muligt at implementere en sådan ændring til 2024.</p>
--	---

ligger i områder, hvor forbedring og beskyttelse af vandressourcerne er mest nødvendig?	
---	--